

TUSSEN

Kerstmis
2023

BEJEDDE

800 jaar kerststal

Magazine van het
Bisdom Rotterdam

Bisschop Van den Hende:

*Vorbij
de romantiek*

Paus Franciscus:

Over de kerststal

Interview:

*Geen 'superhelden'
maar 'buren'*

Vronesteyn:

*Kerstmis en
roepingen*

3

BISSCHOP

Vorbij de romantiek

4

WOORD VAN GOD

'De boekenlegger
zit bij Marcus'

6

LAURENTIUS IS VERWONDERD

Kerstgroep

7

PAUS FRANCISCUS

Over de kerststal

8

INTERVIEW

Geen 'superhelden' maar
gewoon 'buren'

10

BISSCHOP

Roeping is van de Heer
en iets van ons samen

13

NIEUWS

14

KIEZEN VOOR DE KERK

Stefan Philipsen aan het woord

Daphne van Roosendaal
Hoofdredacteur

Op 24 december is het precies 800 jaar geleden dat de heilige Franciscus van Assisi in het stadje Greccio in Italië een levende kerststal liet inrichten (1223-2023). Deze eerste levende kerststal was de opmaat voor een traditie die nog altijd actueel is. Op tal van plekken - thuis, op school, in de kerk en op straat - wordt de geboorte van Christus uitgebeeld met de kerststal.

We hebben de kerststal daarom groot op de cover van deze Tussenbeide gezet.

Bisschop Van den Hende schrijft hiernaast over de betekenis van de stal (p. 3). Iets verderop leest u over de brief van paus Franciscus over de kerststal (p. 7). Veel artikelen besteden deze keer extra aandacht aan Kerstmis, waaronder ook de vaste rubrieken in dit nummer.

Wat hebben Kerstmis en roepingen met elkaar te maken? Dat vertellen rector Broeders en spiritueel Smith van Vronesteyn op p. 28. En vergeet niet de envelop bij deze Tussenbeide te openen voor een kerststal die u van Vronesteyn ontvangt!

TUSSENBEIDE LIEVER BIJ U THUIS OP DE MAT?

Tussenbeide wordt verspreid via de parochies in het bisdom Rotterdam. Zo kunt u in de kerk dus altijd uw gratis exemplaar meenemen. Grijpt u wel eens mis? Meld u dan aan voor een persoonlijk abonnement en ontvang Tussenbeide bij u thuis via uw eigen brievenbus. We bieden u graag het gemak van een persoonlijk abonnement.*

**Meld u aan via tussenbeide@bisdomrotterdam.nl
of bel met het bisdom op 010 - 2815171.**

* Voor een persoonlijk abonnement vragen we u een jaarlijkse gift van € 12,50

16

LAURENTIUS ZINGT

Mary did you know?

18

TIPS VAN LAURENTIUS

Lees, kijk, luister, proef

20

INTERVIEW

Mensen vinden elkaar terug

22

LAURENTIUS LEEST DE BIJBEL

Moeder van God

24

THEMAJAAR

Wat vraagt (nieuwe)
evangelisatie vandaag de dag?

26

VRAAG & ANTWOORD

Wat betekent de menswording
voor de sociale leer?

28

VRONESTEYN

Kerstmis en roepingen

29

IN MEMORIA EN PERSONALIA

BISDOM
ROTTERDAM

Editie Kerstmis 2023

COLOFON:
Tussenbeide is een uitgave van het bisdom Rotterdam. Het blad verschijnt vier keer per jaar.

Hoofdredacteur:
Daphne van Roosendaal
Redactie: Frits Vermeulen,
Jolanda de Wolf

Redactie, administratie, advertenties:
Koningin Emmaplein 3, 3016 AA Rotterdam
T: 010 - 281 51 71, Fax: 010 - 436 71 90
E: tussenbeide@bisdomrotterdam.nl
I: www.bisdomrotterdam.nl

IBAN: NL30INGB0000464304

Conceptontwikkeling,
grafisch ontwerp en vormgeving:
Dailymilk, Rotterdam

Redactioneel advies conceptontwikkeling:
Bureau Wielenga / Sjoerd Wielenga

Cover: Merel van Lamoen

Illustratie Laurentius: Niek van Ooijen

Vormgeving en druk: Halewijn NV, Antwerpen

Abonnementen:
€ 1,50 per jaar voor parochies.

Tussenbeide wordt verspreid via de parochies in het bisdom Rotterdam. Wilt u het blad thuis per post ontvangen? Meld u dan aan voor een persoonlijk abonnement via tussenbeide@bisdomrotterdam.nl. Voor een persoonlijk postabonnement wordt een jaarlijkse gift gevraagd van € 12,50.

Artikelen uit Tussenbeide mogen met bronvermelding vrij worden overgenomen in parochiebladen. Illustraties en foto's mogen alleen worden gebruikt als vooraf toestemming is verleend door de redactie.

Voorbij de romantiek

+ Johannes van den Hende
Bisschop van Rotterdam

*‘Gods Zoon wordt mens
in een wereld waar vele
deuren dicht gaan.’*

Op Vier.nu komen in de aanloop naar Kerstmis onder meer acht video's online waarin bisschop Van den Hende en andere bisschoppen vertellen over een figuur uit de kerststal, van het Kind tot de os, van de herders tot de wijzen.

In het kerstevangelie horen we dat Maria en Jozef niet terechtkunnen in de herberg. Er is geen plaats, terwijl Maria hoogzwanger is en Jozef zorg voor haar draagt. Uiteindelijk wordt Jezus buiten de stad geboren en in een voederbak gelegd.

Zelf herinner ik mij een romantische kerststal thuis. Een houten frame met een rieten dak, en op de achtergrond een geschilderd tafereel van Bethlehem op afstand. Tegelijkertijd is het bepaald geen romantisch beeld dat hier geschetst wordt. God die mens wordt, die zich klein maakt om ons leven te delen, moet meemaken dat zijn geboorte niet te midden van de mensen is in de bewoonde wereld van Bethlehem, maar op een eenzame plek en zonder comfort.

Het Kind van Bethlehem, Gods Zoon, wordt mens in een wereld die koud en kil is en waar vele deuren dicht gaan. Het Johannesevangelie zegt: Hij kwam in het zijne, maar de zijnen aanvaardden Hem niet (Johannes 1, 11). De Heer zelf met zijn grote liefde is ons nabij gekomen, maar de wereld stond er niet voor open en er werd zelfs letterlijk een deur dichtgeslagen.

God wordt mens. Dat is uniek. Allereerst is ons hart de plaats waar Hij welkom moet zijn. Zo kwamen de herders bij de stal en hebben zij hun hart geopend voor de Heer. Zo kwamen uiteindelijk de wijzen na een lange reis bij Christus en hebben zij hun hart voor Hem geopend. Nadat al eerder Maria en Jozef hun hart geopend hadden voor Gods Zoon die aan hun zorgen werd toevertrouwd.

Het feest van de geboorte van Jezus is een indringende uitnodiging aan ieder van ons: open je hart voor de Heer, want het is niet de bedoeling dat Hij aan de rand van ons leven blijft. Het is de bedoeling dat de Heer in ons hart komt en dan geen dichte deur vindt. Ik wens u een zalig kerstfeest! ■

‘De boekenlegger zit bij Marcus’

Door Daphne van Roosendaal

Sanne van Leeuwen (32)

Woont in: Den Haag

Is: werkzaam in een christelijke boekhandel

Welke bijbel heb jij?
De Willibrordvertaling '98 spreekt mij het meeste aan. In de katholieke bijbelvertaling zijn ook de deuterocanonieke boeken opgenomen. Dat zijn hele mooie boeken, zoals het boek Wijsheid. Ik kende dat nog niet heel goed, omdat het niet is opgenomen in de protestantse bijbelvertaling. Ik ben in een protestantse kerk opgegroeid. Al een tijdje was ik zoekende toen ik een relatie kreeg met een katholieke man. Toen ben ik katholiek geworden. Samen naar de kerk gaan is voor ons heel belangrijk. Vier jaar geleden heb ik mijn vormsel gedaan en zijn we voor de Katholieke Kerk getrouwd.

Waarom zien we dat deze bijbel van jou is?

Dit is de bijbel van mijn man. Maar dat kun je niet echt zien. Ik ben zelf niet van de onderstrepingen of aantekeningen in mijn bijbel. Dat heb ik nooit gedaan. Het is dun papier en dan heb ik liever een apart boekje om dingen in te schrijven. Er staat geen naam in. Je ziet wel goed dat hij gelezen is en dat hoort denk ik ook zo bij een bijbel. We lezen er samen uit. Dat is dan 's avonds voor het slapen gaan. We lezen een stukje en praten er dan nog eventjes over na. De boekenlegger zit nu bij het Marcus evangelie. We hebben dat gekozen, omdat Marcus begint bij de prediking door Jezus en de roeping van de eerste leerlingen. En we hebben sinds kort een pleegzoon. Met hem lees ik de peuterbijbel.

Wat zegt de bijbel jou?

Een belangrijke tekst voor mij is de tekst over Jezus die over het water aan komt lopen (Matteüs 14, 25). De leerlingen zijn heel verbaasd en Petrus stapt uiteindelijk ook uit de boot om naar Hem toe te lopen. Dat vind ik altijd een heel mooi stuk. Als je niet uit je comfortzone treedt, gebeurt er niks. Soms moet je wel eens dingen doen waarvan je denkt: o jee. De eerste keer dat ik mee ging helpen bij de communievoorbereiding bijvoorbeeld. Dat was best buiten mijn comfortzone.

Ik heb me in het katholieke geloof verdiept en ben katholiek geworden, maar er waren nog best dingen die ik bij mijn man moest navragen. Het was buiten mijn comfortzone, maar een hele mooie stap. En soms kom je op een punt dat je ergens een keuze in moet maken. Durf je dan iets totaal anders te gaan doen? Ik heb voor onderwijsassistent geleerd, ben later omgeschoold tot ICT'er en werk nu inmiddels zes jaar in een christelijke boekhandel in Den Haag.

Hoe is het om de bijbel te verkopen?

Soms komen mensen met een hele specifieke vraag, bijvoorbeeld de kleinste bijbel die we in de winkel hebben. Als je doorvraagt en het blijkt dat ze hem nodig hebben voor op reis, dan kunnen ze ook kiezen voor een bijbel-app op hun telefoon. Het is bijzonder als je iemand echt kunt helpen met een mooie nieuwe bijbel en zeker als mensen vertellen dat ze tot geloof zijn gekomen en hun allereerste bijbel komen kopen. Dan vraag ik naar welke kerk ze gaan en pak ik verschillende vertalingen uit de kast. Als mensen laaggeletterd zijn of Nederlands niet als eerste taal hebben, raad ik eerder de Bijbel in Gewone Taal aan. Ik probeer altijd de bijbel te vinden die iemand ook echt gaat lezen en waar iemand veel plezier aan gaat beleven. ■

Kerstgroep

Wat: Wassenbeelden, zuster Hubertina Stahl
Waar: H. Nicolaaskerk, Zoetermeer

Elk jaar wordt met Kerst in de H. Nicolaaskerk in Zoetermeer een hele bijzondere kerststal in de kerk uitgesteld. We zien de Heilige Familie, de koningen, herders, schapjes en zelfs knielende kindjes. De figuren zijn gemodelleerd in gips en daarna in was gegoten. De kleding is gemaakt van in was gedompeld papier. Er zijn twee sets van Maria met Kind. De ene voor net na de geboorte, waarbij Maria knielt voor het kribje. De andere is een zittende Maria met het Kind op schoot voor het moment dat de drie koningen Jezus komen aanbidden.

De Heilige Familie is rond 1932 gemaakt door zuster Hubertina Stahl (1895-1993). Deze kunstzinnige zuster behoorde tot de Zusters van het Arme Kindje Jezus, een congregatie die in 1844 werd opgericht in Aken. In 1878 moesten de zusters noodgedwongen Duitsland verlaten en daarom vestigden zij zich net over de Nederlandse grens in Simpelveld.

Wanneer: Heilige Familie 1932 (circa), herders (1956)
Materiaal: Papier, bijenwas, gips, olieverf

In 1849 had de congregatie voor haar kapel een kerststal laten maken door een Keulse kunstenaar. De moederoverste maakte er later zelf een Christuskind bij. Dit inspireerde de andere zusters om zelf van was hun eigen kerststallen te modelleren, deze te gieten, aan te kleden en te beschilderen. De kerstgroepen van was vonden grif aftrek en zijn over de hele wereld verspreid geraakt. Van Washington tot Rome.

Zuster Hubertina, autodidact, maakte deze kerstgroepen tot 1946 in het klooster in Simpelveld. Daarna kreeg ze een ruimte in het klooster in Maastricht. De opbrengst werd door de zusters gebruikt om noodlijdende kinderen te helpen. In 2009 kwam er helaas een einde aan het maken van deze bijzondere kerstgroepen. ■

Door Ingrid Henkemans, Erfgoed specialist Museum Catharijneconvent

PAUS FRANCISCUS

Over de kerststal

“De kerststal is in feite als een levend evangelie dat oprijst uit de pagina’s van de Heilige Schrift. De aanschouwing van de geboortescène nodigt ons uit om onszelf geestelijk op de weg te begeven, aangetrokken door de nederigheid van de Heer die mens is geworden om iedere mens te vinden. En we ontdekken dat de Heer zozeer van ons houdt dat Hij zich bij ons voegt, opdat ook wij ons met Hem kunnen verenigen.” In zijn apostolische brief *Admirabile signum* uit 2019 (Het wonderschone teken van de kerststal) schrijft paus Franciscus over de betekenis van de kerststal.

800 JAAR KERSTSTAL

Paus Franciscus ondertekende zijn brief op 1 december 2019 tijdens een bezoek aan de Italiaanse stad Greccio. Dit is de plek waar de heilige Franciscus van Assisi in 1223 de eerste kerststal maakte om de geboorte van Jezus te herdenken. De heilige Franciscus bezocht Greccio in 1223. De grotten die hij er zag, deden hem denken aan het platteland van Bethlehem. Op 25 december kwamen broeders en de lokale bevolking samen en brachten bloemen en fakkels mee, schrijft de paus. “Toen Franciscus aankwam, vond hij een kribbe vol hooi, een os en een ezel.” Een priester vierde de eucharistie boven de kribbe, “om de band tussen de menswording van de Zoon van God en de eucharistie te laten zien.” Dit is hoe onze traditie begon, vervolgt paus Franciscus, “met iedereen verzameld in vreugde rond de grot, zonder afstand tussen de oorspronkelijke gebeurtenis en degenen die delen in het mysterie ervan.”

Beeld: Ramon Mangold

ARMOEDE

Sinds de Franciscaanse oorsprong nodigt “de kerststal ons uit om de armoede te ‘voelen’ en ‘aan te raken’ die Gods Zoon op zich nam bij de menswording”, schrijft de paus. “Het vraagt ons Hem te ontmoeten en Hem te dienen door barmhartigheid te tonen aan onze broeders en zusters die in de grootste nood verkeren.” Over de herders zegt hij: “Het zijn de nederigen en de armen die de gebeurtenis van de menswording begroeten.” Hun aanwezigheid herinnert eraan dat “God mens is geworden omwille van hen die zijn liefde het hardst nodig hebben en die Hem vragen om naar hen toe te komen.” Vanaf de kribbe verkondigt “Jezus op een zachtmoedige maar krachtige manier de noodzaak om te delen met de armen als de weg naar een meer menselijke en broederlijke wereld, waarin niemand wordt uitgesloten of gemarginaliseerd.”

Het is wanneer we het beeld van het Kind Jezus in de kribbe plaatsen, dat de kerststal tot leven komt, zegt paus Franciscus. “Het lijkt onmogelijk, maar toch is het waar: in Jezus was God een kind en op deze manier wilde Hij de grootsheid van zijn liefde openbaren: door te glimlachen en zijn armen voor iedereen te openen.” De kribbe stelt ons in staat om deze unieke en ongeëvenaarde gebeurtenis, die de loop van de geschiedenis veranderde, te zien en aan te raken, “maar het laat ons ook nadenken over hoe ons leven deel uitmaakt van Gods eigen leven.” De kerststal maakt deel uit van het kostbare maar veeleisende proces van het doorgeven van het geloof, concludeert paus Franciscus. “Vanaf onze kindertijd en in elke fase van ons leven leert het ons Jezus te aanschouwen, Gods liefde voor ons te ervaren, te voelen en te geloven dat God bij ons is en dat wij bij Hem zijn.” ■

(Bron: Vatican News)

INTERVIEW

Geen 'superhelden' maar

Kerstmis roept op tot extra aandacht voor de naaste, want het Kind in de kribbe werd in armoede geboren. Kort voor Kerstmis doet ook de Werelddag van de Armen dat. Paus Franciscus schreef de boodschap voor deze dag: "Wend uw aangezicht niet af van iemand die arm is" (Tobit 4, 7). We spreken hierover met Natascha Jutte en diaken Jos van Adrichem van de parochie De Vier Evangelisten in Den Haag.

Natascha Jutte draait mee in de ploeg vrijwilligers die in de wijk Loosduinen rond de OLV Hemelvaartkerk kookt voor ouderen. Ook helpt ze mee in de kookploeg die maaltijden bereidt voor ruim 120 dak- en thuislozen in de stad. Het kookschema daarvoor wordt gecoördineerd door het oecumenische Straatpastoraat Den Haag en ook religieuzen in Den Haag draaien hierin mee. "Je kunt veel betekenen als je even afstapt op iemand die er wat stilletjes bij zit", vertelt Natascha.

"Of zoals laatst toen ik een mevrouw van bijna negentig kon helpen. Ze hoorde haar mobiele telefoon niet meer en miste de telefoontjes van de taxi-bus. Ik heb het geluid harder gezet en de keer daarop gaf ze me een knuffel. Ze had het telefoontje van de taxi weer gehoord."

LUISTEREN

Niet altijd kun je problemen oplossen. Natascha: "Ik kan een dakloze geen dak boven zijn hoofd geven, maar wel naar zijn verhaal luisteren. Omdat je

meer weet, groeit je respect voor de ander. Iemand heeft bijvoorbeeld te maken gehad met de toeslagenaffaire, is zijn huis uitgezet, daardoor de kinderen kwijtgeraakt en psychisch de weg kwijt." Paus Franciscus schrijft in zijn boodschap: "De armen zijn mensen; ze hebben gezichten, verhalen, harten en zielen. Het zijn onze broeders en zusters, met goede en slechte kanten, zoals wij allemaal, en het is belangrijk om met ieder van hen een persoonlijke relatie aan te gaan." Natascha kan het alleen maar beamen: "Het is belangrijk om de persoon te kennen. We hebben allemaal onze goede en slechte punten en zij ook."

LIEFDE GEVEN

Ook op de Werelddag van de Armen (19 november) werd er gekookt voor dak- en thuislozen. Dat gebeurde door jongeren in de parochie. Diaken Jos van Adrichem: "We hebben sinds de zomer een groep jongeren die lekker actief is. Ze komen elke maand bij elkaar. We nodigden hen uit voor een jongerenviering in de Emmaüskerk en daarna gingen we aan de slag. Zo konden we het vieren combineren met het doen. Het is belangrijk om vanuit de drievoudige zending van de Kerk het vieren, het dienen en het leren bij elkaar te houden. Met de boodschap van de paus voor de Werelddag van de Armen zou ik daar graag alle kerkgangers in meenemen."

gewoon 'buren'

Door Daphne van Roosendaal

Het is mooi als mensen trouw naar de kerk komen voor het vieren. Dat doet niet iedereen. Maar we moeten ook groeien in het dienen en ons niet laten afstoten door de gedachte dat er al genoeg maatschappelijke organisaties zijn die sociaal actief zijn. Vanuit de liefde van God die wij ervaren, kunnen wij liefde aan anderen geven. Daarin hebben we een eigen opdracht.”

WEGKIJKEN

Terug naar de boodschap van de paus. Natascha: “De paus schrijft over Tobit uit het Oude Testament. Wat mij daarin erg raakt, is dat Tobit iemand helpt, maar het gevoel heeft dat hij daarvoor gestraft wordt, want daarna wordt hij blind. Hij is dubbel arm, want eerder was hij al gedeporteerd naar een ander land. Tobit blijft geloven in de Heer: Hij is goed voor mij geweest. Dat rotsvaste vertrouwen vind ik heel knap. We kunnen denk ik nog meer naast mensen staan als ze klap op klap op klap krijgen. Niet alleen medeparochianen, maar ook anderen. Met nabijheid, geduld en door tijd voor ze uit te trekken.”

De boodschap roept op om niet weg te kijken als je een arme persoon ziet. Lukt dat altijd? Jos: “Je zou het wel willen, maar je kunt niet iedereen de aandacht schenken die ze eigenlijk nodig hebben. Dat maakt het werk soms minder bevredigend dan we zouden willen.” Natascha: “Je kunt niet alles doen, maar wel wat in je vermogen ligt. En daarmee dus ver weg blijven van de ‘onverschilligheid en banale excuses die we maken om onze illusoire welvaart te beschermen’, waar de paus in zijn brief over schrijft.”

Beelden: Bisdorm Rotterdam

De paus roept op tot gebed in een zin die er voor Jos uitspringt: “Onze dankbaarheid voor de vele vrijwilligers moet tot uitdrukking komen in gebed, dat hun getuigenis steeds meer vrucht zal dragen.” Jos: “Door de werken van barmhartigheid laten we de liefde van God zien en we bidden dat dat vruchtbaar mag zijn voor de samenleving en voor de Kerk.” In een andere passage noemt de paus degenen die zich inzetten voor de naaste “geen ‘superhelden’ maar gewoon ‘buren’”. Jos: “Een goede buur is meer waard dan een verre vriend, wordt wel gezegd. Dat zie je juist ook bij gezinnen die het niet breed hebben. Daar wordt eerder gezegd: ik kook wel wat extra voor jou, je kunt mee-eten. Ik heb dat ervaren bij de Voedselbank tijdens mijn stage voor de diakenopleiding. Dat was voor mij een echte eye opener: zoveel sociale cohesie en dus rijkdom bij gezinnen met armoede.”

KERSTMIS

Wat gaat de parochie met Kerstmis doen? “Op Eerste Kerstdag is er een brunch voor mensen uit de wijk Morgenstond, er is de week vooraf een kerstmaaltijd voor eenzamen in Loosduinen en er worden ‘kerstpakketten’ aan arme gezinnen uitgedeeld”, vertelt de diaken. Zo zijn de parochianen goede ‘buren’. Ook de rest van het jaar, maar zeker met Kerstmis. “Christus is mens geworden in een stal in de buurt van de herders, aan de rand van de samenleving”, zegt Natascha. “Hoeveel armoede wil je hebben?” Jos: “Daar liet Hij zich als eerste zien, vanuit de voorliefde van God voor de armen.” ■

Lees de boodschap van
paus Franciscus voor de
Werelddag van de Armen.
Scan de QR-code:

Op 18 november wijdde bisschop Van den Hende door handoplegging en gebed Arno Aardoom tot priester voor het bisdom Rotterdam.

ROEPING IS VAN DE HEER EN IETS VAN ONS SAMEN

Door bisschop Van den Hende

Op 7 november was er op Vronesteyn een ontmoeting van bisschop Van den Hende en rector Broeders met ambassadeurs van Vronesteyn. Ambassadeurs zijn parochianen die in hun parochie aandacht vragen voor de priester- en diakenopleiding van het bisdom en die in gesprek kunnen gaan over roeping in het kerkelijk leven. De bijeenkomst vond plaats vanwege de Nationale Roepingenweek.

Roeping is dat je door God aangeraakt wordt en gevraagd wordt om met Hem op weg te gaan. Het is door de Heer geroepen worden om je leven op Hem te richten. Roeping is daarom duidelijk niet iets dat er eventueel bij kan komen. In de zin van: je bent gedoopt, je bent een christen, je bent een leerling van Jezus en eventueel word je ook nog geroepen, als een soort extra. Nee, roeping is inherent aan je christelijk leven, aan je leerling zijn van de Heer, aan je gedoopte bestaan.

GEROEPEN WORDEN

We zien in de Schrift heel veel mensen die geroepen worden. En we mogen geloven dat de verrezen Heer die leeft ook nu nog mensen roept. Vaak gebeurt dat in het hart van mensen, door omstandigheden waarin zij zich geroepen weten. Vaak ook gebeurt dat door mensen die met hen de Kerk vormen. En ook rechtstreeks door woorden uit de Schrift zijn tal van mensen zo geraakt dat dit het begin was van het ontdekken van hun roeping.

Wanneer het gaat over het geroepen zijn tot het priesterschap of het diaconaat, is het niet zo dat alle andere gelovigen kunnen zeggen: dat gaat niet over ons,

want de meesten van ons worden geen priester of diaken. Nee, roepingen tot het priesterschap en diaconaat hebben we in de Kerk als gemeenschap van geroepenen nodig. Dus onze zorg is niet alleen om onze persoonlijke roeping te ontdekken en te koesteren en daarin te groeien, maar het blijft ook onze zorg om elkaar in onze roeping te bevestigen en die waar nodig ook te helpen ontdekken.

Het is vaak zo dat we elkaar een mooie dag toewensen en gunnen. Er wordt ook vaak gezegd: ik wens u een prachtige Kerst en een prachtig Nieuwjaar. Maar we zouden ook kunnen zeggen dat we elkaar gunnen dat de Heer zo in je leven komt, dat je geroepen weet door Hem, je leven lang.

VRONESTEYN

Vronesteyn is het huis van de priester- en diakenopleiding in ons bisdom. We hebben het besef dat de priesteropleiding en diakenopleiding van Rotterdam niet een bedrijf is en niet op zichzelf staat. Op de eerste plaats is het huis onderdeel van het bisdom en wordt hier nagedacht over roeping en geroepen worden. En het is door de verbindingen die er zijn met andere opleidingen ook steeds duidelijk

dat we over de grenzen van ons eigen bisdom samenwerken. Via Vronesteyn hebben studenten gestudeerd op De Tiltenberg, op Bovendonk en in Utrecht/Tilburg (FKT) en nu ook op Rolduc aan het Theologisch Instituut Rolduc (TIR).

ROEPING EN OPLEIDING

Het huis Vronesteyn is niet alleen belangrijk voor de rector en de studenten, maar ook een huis van de roeping, waar mensen komen om over hun roeping te spreken, waar mensen komen om samen te bidden en bij de rector kunnen binnenlopen met de vraag: Denkt u dat ik geroepen ben en waartoe? En wat betekent dat?

Vronesteyn is verder het huis van de opleiding, omdat hier ook de vorming en toeleiding tot het priesterschap en het diaconaat gebeurt en er contact wordt onderhouden met het traject voor pastoraal werkers in het bisdom. En wanneer priesters en diakens gewijd zijn en aan de slag zijn gegaan, vindt hier voor een deel ook de voortgezette vorming plaats: het met elkaar spreken over belangrijke thema's in het geloof en geestelijk leven en over de vragen en uitdagingen voor het pastoraat in de Kerk op dit moment. ▶

'De roepingen die we samen bij elkaar brengen, vormen één geheel, en zijn afkomstig van de ene Heer.'

Beeld: Johan Wouters

Tijdens de plechtigheid van de priesterwijding worden de stoel en het kazuifel aangereikt, de liturgische kleding van de priester.

Roeping hoort bij het leerling zijn van Christus. Het hoort bij het werkelijk op weg gaan met de Heer in de gemeenschap van de Kerk. Ik ben de vele mensen dankbaar die bidden voor roepingen en die Vronesteyn vaak ook steunen met een bijdrage. Je merkt dat de Kerk als lichaam van Christus met zijn vele ledematen in gezamenlijkheid tot meer in staat is. Om met vertrouwd gebed af te smeken wat we als Kerk nodig hebben en ook samen te zien dat priesters en diakens niet voor zichzelf worden gewijd en niet voor zichzelf worden geroepen, maar juist ten dienste van de gemeenschap van de Kerk die ten diepste een gemeenschap van geroepen is, verzameld rond de Heer.

ONS GEBED

Het is nodig om te blijven bidden om roepingen. Een roeping is niet het resultaat van onze organisatiegraad. En het aantal priesters en diakens hangt niet af van hoe goed wij een en ander in de markt zetten. Als het erop aankomt staan we in zekere zin altijd met de pet in de hand en zijn wij de vragende partij. Jezus zegt: bid om arbeiders voor de oogst (Matteüs 9, 37-38), werkers in de wijngaard. Dus we vragen: Heer, geef ons werkers in de wijngaard. En wij mogen geloven dat de Heer, die weet wat onze noden zijn, ook ons gebed zal verstaan en ons mannen zal geven om priester of diaken te worden

en ook andere gelovigen om allerlei andere taken in de Kerk te vervullen in het licht van hun roeping.

SAMEN MET ANDEREN

Al die roepingen horen bij elkaar. Het is niet ieder voor zich. De roepingen die we samen bij elkaar brengen, vormen één geheel, en zijn afkomstig van de ene Heer (1 Korintiërs 12, 4-5). Je mag dus wat je van de Heer ontvangt beschikbaar stellen voor het geheel. En je mag wat anderen van de Heer ontvangen ook met vreugde begroeten. Dat hoort bij een echt christelijk samen leven, als christenen onderweg die geroepen zijn.

In oktober van dit jaar werd in Rome de eerste sessie van de bisschoppensynode over synodaliteit gehouden ('Voor een synodale Kerk: *communio, participatio, missio*'). Samen op weg gaan in geloof hoort echt bij de beweging die wij als Kerk maken. Ook als het gaat om je roeping, doe je dat samen met anderen. Momenten zoals ontmoetingen tijdens de Nationale Roepingenweek zijn ook een samen onderweg zijn. Omdat we de tijd nemen om samen te bidden, om samen over het belangrijke onderwerp van roeping na te denken en omdat we er ook samen de schouders onder zetten. In het besef dat wat God begonnen is, Hij ook zal voltooien (Filippenzen 1, 6).

'Kom en zie'

Tijdens de ontmoeting op Vronesteyn op 7 november vertelde spiritueel Jeroen Smith over de opzet van het 'Kom en zie-jaar', een jaar van onderscheiding voor mannen (18-45 jaar). "In die leeftijdsperiode zijn er heel wat bezig met de vraag naar hun toekomst en dus ook met de vraag van hun roeping. Wat we dan vaak horen, is dat mensen op eigen houtje gaan zoeken. Ze gaan her en der praten en zoeken via internet. Dat kan allemaal zeker helpen, maar het is ook mooi om een aanbod te hebben van een traject", aldus de spiritueel. Het 'Kom en zie-jaar' is een traject met vaste momenten voor gebed en uitwisseling en begeleiding. De avonden op Vronesteyn beginnen met de vespers en samen eten. Alex Rohe nam er vorig jaar aan deel. "Voor mij was het belangrijkste dat ik een plek had om over mijn roeping te kunnen praten en de uitwisseling te hebben met de andere deelnemers en hun ervaringen te horen. Het jaar gaf me structuur in het gebed en in de begeleiding." Hij meldde zich daarna voor de priesteropleiding van het bisdom Rotterdam en studeert nu via Vronesteyn aan het Theologisch Instituut Rolduc (TIR).

KORT – KORT – KORT – NIEUWS

Nederlandse bisschoppen: “Iedereen moet mee kunnen doen”

“Samen met u willen we als gelovige burgers nadenken over het goede wat we voor de samenleving kunnen doen door onze stem te gebruiken”, schreven de bisschoppen in een brief voor de Tweede Kamer verkiezingen (22 november). De bisschoppen wezen op de grote uitdagingen en de ontwikkeling van ingrijpende visies op het mens-zijn. “Vanuit ons geloof kiezen we voor respect en gelijkwaardigheid. Daaraan ligt ten grondslag de onaantastbaarheid van het menselijk leven, ongeacht in welke staat of stadium het zich bevindt.” Het idee dat geslacht niet aangeboren en niet onveranderlijk is wint terrein. De bisschoppen: “Dit idee is onverenigbaar met de christelijke visie op het menselijk leven.” Alle mensen zijn gelijk in waardigheid. Armoede, gebrek aan onderwijs en uitsluiting bedreigen die waardigheid. Menselijke waardigheid en de zorg voor het milieu gaan hand in hand.

Beeld: Raimon Mangold

DOCAT en Werkboek presentatie

Op 11 oktober was er een online presentatie van de DOCAT en het nieuwe Werkboek voor parochies en caritasinstellingen in het bisdom. Piet Timmermans, diocesaan medewerker voor caritas en diaconie, opende de avond en introduceerde de inleider diaken René de Weerd. Op verzoek van bisschop Van den Hende vertaalde hij de uitgaven. “Steeds hebben pausen geprobeerd om een antwoord te geven op prangende vraagstukken in de samenleving”, zei hij over de sociale leer. Na de inleiding was er ruimte voor uitwisseling en vragen.

Misdienaars en acolieten op bezoek in Brielle

Ruim veertig misdienaars en acolieten bezochten op 30 september het bedevaartsoord van de HH. Martelaren van Gorcum voor de diocesane misdienaarsdag. De bedevaartskerk in Brielle sloot op deze zaterdag het bedevaartseizoen af. De misdienaars en acolieten maakten kennis met deze bijzondere plek in het bisdom.

Beeld: Bisdom Rotterdam

50 jaar actie Kerkbalans

De actieperiode Kerkbalans 2024 is van zaterdag 13 januari tot zaterdag 27 januari. In 2024 bestaat de actie Kerkbalans 50 jaar. Het belang van de actie Kerkbalans voor parochies is groot. Op veel plekken is Kerkbalans een sterk merk. Waar dat niet zo is, wordt meer bijgedragen via de collectes. In het bisdom Rotterdam is er een licht stijgende lijn waar het gaat om de bijdragen Kerkbalans en collectes.

Klimaatbrief paus Franciscus: Laudate Deum

Op 4 oktober verscheen Laudate Deum (Prijs God), een vervolg op de encycliek Laudato si' (Geprezen zijt Gij, 2015). Paus Franciscus schrijft dat de situatie nog urgenter is dan acht jaar geleden toen hij met zijn ‘groene’ encycliek kwam, waarin het niet alleen om klimaatverandering gaat, maar vooral over de consequenties die dit heeft voor kwetsbare en arme mensen wereldwijd.

Beeld: Jeremy Bishop via Unsplash

A portrait of a man with short brown hair and a wide smile, wearing a blue and white striped shirt under a brown leather jacket. The background is a soft, out-of-focus outdoor setting with warm light.

Kiezen voor **DE KERK**

Door Daphne van Roosendaal

Waarom kiezen mensen op latere leeftijd voor de Katholieke Kerk? In Kiezen voor de Kerk vragen we het aan recent verwelkomde kerktroetreders. Deze keer Stefan Philipsen (37).

Stefan Philipssen:

‘Het geeft me richting om mijn leven zo goed mogelijk te leiden’

Hoe ben je met het geloof in aanraking gekomen?

“De meest concrete aanleiding is mijn vrouw. Zij is heel katholiek. Zij is geboren en getogen in Brazilië en kwam hier naartoe om te studeren. Ze deed een PhD en zo hebben wij elkaar ontmoet. Maar het geloof heeft op de één of andere manier altijd in mijn leven een belangrijke rol gespeeld, hoewel ik niet gelovig ben opgevoed. Ik studeerde in Nijmegen bijvoorbeeld af (rechtsgeleerdheid) op de vrijheid van godsdienst. En ik heb me gespecialiseerd in de positie van religie in de samenleving. Toen ik mijn vrouw ontmoette, had ik een directe aanleiding om eens met haar naar de kerk te gaan. Ik had dat veel eerder willen doen, maar ik voelde een drempel. Je weet niet precies wat daarbinnen gebeurt, hoe je moet participeren en of je welkom bent.”

Wat raakt je zo in het katholieke geloof?

“De rituelen in het bijzonder. Die appelleren aan iets in mij dat ik moeilijk onder woorden kan brengen. Sinds ik vorig jaar oktober ben gedoopt en volwaardig deelneem aan de mis, ben ik het zintuiglijke aspect heel erg gaan waarderen, het bidden en knielen en staan. En als ik het onder woorden probeer te brengen, denk ik: je kunt je leven alleen maar goed leiden als dat leven richting heeft. De Katholieke Kerk en de katholieke leer geven mij richting om mijn leven zo goed als het kan te leiden: leven vanuit barmhartigheid, leven vanuit de liefde, naar het meest voorbeeldige leven van Jezus Christus en in het besef dat ik altijd tekortschiet. Die houvast en die richting heb ik heel nadrukkelijk gevonden sinds ik naar de kerk ga.”

Ben je door je toetreding tot de Katholieke Kerk veranderd?

“Als je ja zegt tegen de Kerk en het geloof door gedoopt te worden, is dat niet vrijblijvend. Ik ervaar het ook als een verplichting. Je kunt naar de kerk gaan als je je interesseert voor het evangelie en zo goed mogelijk probeert te leven. Maar als je niet tot de Kerk bent toegetreden, is dat toch een soort van vrijblijvende oriëntatie. Dat is het voor mij niet. Dat betekent dat het ook moeilijk kan zijn. Dus ik ben wel veranderd. Om een voorbeeld te noemen:

ik heb als mens best karakteristieken die niet aan het ideaalbeeld voldoen. Zo ben ik iemand die conflict nogal uit de weg gaat. Als ik nu terechtkom in situaties waarin iets wordt gedaan dat niet goed is of mensen worden behandeld op een manier die niet goed is, dan is het mijn plicht om voor het goede te staan. Dat is niet iets wat ik van nature doe en het lukt me ook niet altijd tot mijn teleurstelling.”

Hoe reageerde je omgeving op je bekering?

“Alleen maar positief. Toen ik het vertelde aan mijn ouders en zus en aan mijn vrienden, vond iedereen het eigenlijk heel normaal en ook bij mij passen. Er zijn eigenlijk niet al te veel woorden aan gewijd.”

Wat heeft het katholicisme tot nu toe toegevoegd aan je leven?

“Het katholieke geloof is voor mij heel waardevol. Het heeft me richting gegeven in wie ik vind dat ik moet zijn als mens.”

Zijn er voor jou lastige dingen of thema's in het katholieke geloof?

“Ik ben gehecht aan de volle omvang van de katholieke leer. De waarheid van het geloof zit ook in die plekken waar het schuurt. Het is onze opdracht om als katholieken, persoonlijk en als gemeenschap, altijd te getuigen van het licht van God. Maar doen we dat ook altijd op de best mogelijke manier, met alle liefde die we in ons hebben?” ■

MARY DID YOU KNOW?

Door Jolanda de Wolf

Margrit Snoeren-Stijger is een van de enthousiaste zangers van jongerenkoor St. Willibrordus in Bodegraven. Ook voor kerstavond zal dit jongerenkoor uit het repertoire een aantal mooie kerstliederen selecteren om te zingen in de viering. Margrit zet voor Kerstmis graag een voor haar bijzonder lied in de schijnwerpers.

Op de vraag welk kerstlied veel voor mij betekent, kwam onmiddellijk een lied bij me op dat we met het jongerenkoor zingen”, vertelt Margrit. “Het is het lied: Mary did you know?”

“Het is een rustig lied”, gaat Margrit verder. “Niet bombastisch, of pompeus, echt een luisterlied. Een lied waarin aan Maria een vraag wordt gesteld: ‘Maria wist je dat het kleine baby’tje dat nu in je armen ligt, grote dingen zal gaan doen?’ Al het mooie en al het goede kan klein beginnen.”

Sinds april is Margrit zelf moeder van een dochter: “Het is een heel vrolijk kind. Ik ben wel nieuwsgierig naar later. Wordt ze een stoere meid? Heeft ze dezelfde eigenschappen of interesses als wij ouders? Natuurlijk gaan wij haar helpen om dingen te ontdekken; om zich te ontwikkelen en een mooi mens te zijn. Ja, zo ik kan wel eens mijmeren over in welke richting onze dochter zich gaat ontwikkelen.”

‘Mary did you know?’ is bij een breder publiek bekend geworden door de close-harmony groep Pentatonix. Het lied heeft een mijmerend karakter. Zowel de melodie als tekst zijn herhalend van aard. Doordat de vraag door de verschillende stemgroepen herhalend wordt gezongen, lijkt het alsof de vraag van verschillende kanten bij Maria wordt neergelegd. Margrit legt uit: “Het is de combinatie van tekst en melodie die dit lied zo mooi maakt. Als alt zing ik in het koor een van de tegenstemmen. Het duurde even voordat ik gewend was aan het zingen van de altpartij, maar toen ik er vertrouwd mee was, begon ik te ervaren dat juist de tegenstemmen een lied nog rijker kunnen maken.”

Maria heeft een bijzonder plekje in het hart bij Margrit, die graag in Lourdes komt. In 2011 was zij er voor het eerst, samen met de parochie van het Westland. “Mijn vader nodigde mij uit om mee te gaan. Ik dacht eerst: dat is iets voor oude mensen, maar ik wil wel als vrijwilliger mee om te ondersteunen. Ik wist niet dat ik zo gegrepen zou worden door de plek en door de kracht die Maria je daar geeft. Het is een tweede thuis voor me geworden.” ■

Beeld: Annja Tijl via Unsplash

Scan de QR-code en luister het lied online:

Ma-ry, did you know that your ba - by - boy_ would
 one day walk_ on wa - ter? Ma-ry, did you know that your ba -
 - by-boy_ would save our sons_ and daugh - ters? Did you know
 _ that your ba - by-boy_ has come to make_ you new?
 _ This child_ that you_ de - li - vered will
 soon de - li - ver you._____ Ma - ry did you

Lees – Kijk – Luister – Proef

Vier.nu Kerstmis

Ook dit jaar roepen de Nederlandse bisschoppen op: Vier Kerstmis! De landelijke website vier.nu biedt inspiratie voor en over het samen vieren van Kerstmis en helpt om via de website van uw eigen parochie de vieringen van Kerstmis te vinden. Bekijk op vier.nu ook de video's die de Nederlandse bisschoppen opnemen, waarin ze vertellen over de kerststal.

Beeld: bisdom Rotterdam

Interview met nieuwe priester

Op 18 november wijdde bisschop Van den Hende Arno Aardoom (45) tot priester voor het bisdom Rotterdam. In een bisdomvideo vertelde hij over het groeien van zijn roeping en de opleiding via Vronesteyn. Arno Aardoom was eerder werkzaam als leidinggevende bij de Sociale Verzekeringsbank. Tegelijkertijd was hij als parochiaan in Dordrecht erg betrokken in de Theresia van Ávila parochie. Daar kwam zijn roeping tot het priesterschap, die hij ook al eerder op jongere leeftijd had ervaren, terug. Hij zegt hierover: "God vroeg toch iets meer, iets anders."

Ervaringen van de bisschoppensynode

In oktober vond de bisschoppensynode plaats 'Voor een Synodale Kerk: communio, participatio, missio'. Vanuit Nederland nam hulpbisschop Ted Hoogenboom (aartsbisdom Utrecht) hieraan deel. In een video van katholiekleven.nl vertelt Mgr. Hoogenboom over zijn persoonlijke ervaringen tijdens de synode. "Het was een andere synode dan voorgaande synodes, omdat het uitnodigingsbeleid van de paus nu heel breed was", zegt hij. "En het bijzondere van deze synode was de werkwijze: het 'gesprek in de Geest'." De bisschop deed daarbij een bijzondere synodale ervaring op, vertelt hij.

Beeld: Katholiekleven.nl

Beeld: bisdom Rotterdam

Bisschop en jongeren bij Tour of Faith

Het nieuwe seizoen van Tour of Faith startte in september met een eucharistieviering, ontmoeting en maaltijd bij de H. Mariakerk in Hoogvliet. Katholiekleven.nl maakte hiervan een video en sprak met jongeren en de bisschop.

Geloofsgesprek

Op zondag 26 november kwam het Geloofsgesprek uit het bisdom Rotterdam. Deze dag was internationaal de diocesane Wereldjongerendag. In het bisdom Rotterdam kwamen jongeren hiervoor samen bij de Tour of Faith. Broer en zus Kjeld en Svinthe Duwel waren te gast in het Geloofsgesprek. Ze gingen met Leo Fijen in gesprek over hun ervaringen tijdens de Wereldjongerendagen afgelopen zomer in Lissabon.

Voor de video's en het geloofsgesprek
scan de QR-code of ga naar tussenbeide.nl

St. Bernardus Christmas Ale

Een bier met een mooie historische link naar de naburige trappisten.

Door Fedor Vogel

St. Bernardus Christmas Ale is een donker seizoensbier, boordevol winterse karakters en smaken, dat elk jaar gebrouwen wordt voor de eindejaarsperiode. Maar zijn de bieren van Brouwerij St. Bernardus in Watou eigenlijk abdij- of trappistenbieren? Nee, maar er ligt wel een nauwe band met de trappisten van Westvleteren (St. Sixtus-abdij), vlakbij Watou in het West-Vlaamse land, tegen de Franse grens. Hoe zit dat?

Begin 1900 vluchtten de trappisten van de Franse Catsberg (Mont des Cats) naar het Belgische Watou. Ze namen hun intrek in boerderij 'Patershof', op steenworp afstand van de huidige brouwerij, waar ze begonnen met kaas maken. De boerderij werd omgedoopt tot 'Réfuge (toevluchtsoord) de Notre Dame de St. Bernard'. Zo'n dertig jaar later keerden de paters terug naar Frankrijk. De kaasmakerij werd overgenomen door een ondernemer en de Réfuge werd verkocht.

Kort na de Tweede Wereldoorlog kreeg die kaasondernemer de vraag van de trappisten van Westvleteren om hun trappistenbieren te verkopen en brouwen onder licentie. De oorspronkelijke licentieovereenkomst werd getekend voor een periode van dertig jaar. De brouwmeester verhuisde van Westvleteren naar Watou en bracht naast de knowhow, ook de recepten en de befaamde St. Sixtus-gist mee. Er kwam een nieuwe brouwerij naast de kaasmakerij, op de plek van de huidige Brouwerij St. Bernardus. Toen de kaasmakerij werd verkocht, werd begin jaren zestig opnieuw onderhandeld met de abdij van Westvleteren over een nieuwe licentieperiode van dertig jaar tot 1992. Daarna kwam een einde aan de overeenkomst omdat trappistenbrouwerijen besloten dat 'Authentic Trappist Beer' alleen nog gebrouwen mocht worden binnen de muren van de abdijen. Westvleteren ging weer zelf brouwen en de bieren van St. Bernardus werden vanaf toen verkocht onder de merknaam 'St. Bernardus'.

Rond het millennium kreeg Brouwerij St. Bernardus een nieuwe eigenaar, volgden vele investeringen en groeide het tot grote hoogte. Succesnummer is St. Bernardus Abt 12, in feite hetzelfde recept als de Westvleteren 12 van de trappisten om de hoek. Het assortiment bestaat uit veel meer bieren, waaronder ook deze jaarlijkse St. Bernardus Christmas Ale. ■

BIERTIP

Bier:

St. Bernardus Christmas Ale, 10,0% alc.vol.

Brouwerij:

Brouwerij St. Bernardus, Watou (B)

De Proef:

Intens donker bier met volle lichtfruitige smaak, boordevol winterse kruidige aroma's. Nuances van anijs met tinten van romige karamel, gepofte kastanje, gedroogd fruit en chocolade.

In deze column schrijft Fedor Vogel over de zin en onzin rond abdij- en trappistenbieren. Fedor Vogel is uitgever en hoofdredacteur van Bier! magazine, Brouw! magazine en Bierradio.nl. Hij is al sinds zijn jeugd actief binnen de Kerk en op dit moment bestuurslid van de H. Theresia van Ávila-parochie in katholiek Drechtsteden.

INTERVIEW

Mensen vinden elkaar terug

Door Daphne van Rosendaal

Op 19 oktober werd in 's-Hertogenbosch de KNR-Waarderingsprijs 2023 uitgereikt. De prijs is een initiatief van de Konferentie van in Nederland gevestigde Religieuzen (KNR). Er waren zeven genomineerde projecten. Vakantiebank Delft was er daar één van.

Veronique Korpel en Anita van Velzen reisden in oktober af naar 's-Hertogenbosch voor de prijsuitreiking van de KNR-Waarderingsprijs die plaatsvond in De Verkadefabriek. Veronique is lid van een kernteam van drie mensen dat de Vakantiebank coördineert. Anita richtte de Vakantiebank destijds mee op. Ze stapten in Delft op de trein samen met diaken Melchior Kerklaan, voorzitter R.-K. Stadsdiaconaat Delft

e.o., en Jo Berkhof vicevoorzitter. Vakantiebank Delft is een onderdeel van het Stadsdiaconaat. Ook de maandelijkse Maaltijdvieringen en Non-foodbank Delft zijn er onderdeel van.

De KNR-Waarderingsprijs wordt eens in de twee jaar uitgereikt aan een project waar religieuzen zich in herkennen en dat zij waarderen. Dit jaar stond de prijs in het teken van initiatieven gericht

op het verbeteren van de situatie van mensen in armoede. Vanouds is dit een doelgroep waarvoor ook de religieuzen zich ingezet hebben.

KLEUR AAN HET LEVEN

Voor de start van het daadwerkelijke programma konden zeven genomineerde projecten zich presenteren op een kleine informatiemarkt. Rond kwart over tien verzamelde iedereen zich in de grote zaal. Na het welkom door de voorzitter van de KNR en een openingslied, en afgewisseld door een duo bestaande uit viool en piano, werden de projecten één voor één uitgenodigd op het podium om over zichzelf te vertellen.

Veronique Korpel en Anita van Velzen.

Voor Vakantiebank Delft betrad Veronique Korpel het podium. “Mensen die in armoede leven hebben naast geldproblemen vaak ook andere problemen”, vertelde ze voor de volle zaal. “Er is vaak een heel scala aan problemen, waardoor het bestaan grauw en grijs wordt. Voor vakantie is meestal geen geld, of mensen krijgen een vakantie niet georganiseerd. De gemeente voorziet in een heleboel dingen, maar niet in vakantie, want dat geldt niet als een basisbehoefte. Wij voorzien daarin door vakanties en dagjes uit te organiseren voor gezinnen met kinderen en voor volwassenen.” Ze vervolgt: “Voor kinderen is het heel belangrijk om als ze na de vakantie weer op school komen ook te kunnen vertellen dat ze leuke dingen hebben gedaan en ergens naartoe zijn geweest. Een vakantie of uitje geeft kleur aan het leven. Het geeft ontspanning en even iets anders om over na te denken dan de vraag: hoe betaal ik de volgende rekening? Voor dagjes uit staan we bij de Voedselbank om mensen zich te laten inschrijven. Daarna hoeven ze zich alleen maar op tijd bij de bus te melden.”

De zaal was merkbaar onder de indruk van het aantal mensen dat Vakantiebank Delft weet te bereiken. Elk jaar kunnen via Vakantiebank Delft meer dan honderd mensen een midweek op vakantie. En in het voorjaar gingen ruim tweehonderd mensen mee met het uitje naar

recreatiepark Plaswijck in Rotterdam, een kleinschalig attractiepark voor ouders met kleine kinderen.

FRANCISCAANSE INSPIRATIE

De hogere oversten brachten in de zaal hun stem uit op stembiljetten die in mandjes werden verzameld. De jury trok zich terug om de stemmen te tellen. Daarna volgde de prijsuitreiking. Uiteindelijk is het een ander project dat de winnaar is: Huis van Compassie in Nijmegen dat zich met verschillende activiteiten richt op onder meer daklozen, ongedocumenteerde vreemdelingen en mensen in armoede.

“Het was eervol om genomineerd te zijn, maar ik vind dat we een terechte winnaar hebben. Het is leuk om een prijs te winnen, maar het gaat erom dat je dingen doet voor anderen. Het was bijzonder om mee te maken en de andere projecten te zien”, zegt Veronique na afloop. “We gingen hier ook niet per se naartoe om de prijs te winnen”, zegt ook Anita van Velzen. Tien jaar lang was zij coördinator van de Vakantiebank en ze richtte deze mee op in 2007 samen met franciscaan Hans van Bommel.

“Diaken Van Bommel en een dominee met wie hij contact had zagen bij de Voedselbank en de mensen die ze bezochten dat die behalve tekort aan eten ook ontzettend veel stress hadden. Ze zagen veel spanningen in gezinnen

en wilden daar iets aan doen door mensen er even uit te halen. Dat was de aanleiding voor de Vakantiebank”, legt Anita uit. “Het is heel belangrijk om je af en toe te kunnen ontspannen, juist als er veel stress in je leven is.” Veronique: “Er even uit zijn, in een andere omgeving, door het bos wandelen of in een pretpark samen plezier maken laat mensen elkaar een beetje terugvinden. Het doet wat met je zelfrespect: waarom had je het ook alweer gezellig samen? In plaats van dat je het alleen maar hebt over de problemen die er zijn.”

IETS SPECIAALS

De waardering van de religieuzen vinden beiden bijzonder. Anita: “Ik sta voor mijn gevoel een beetje in de voetsporen van vooral zusters, die vroeger ook al dit soort dingen deden in wijken om armen te helpen. Dus als religieuzen hun waardering uitspreken, vind ik dat mooi. En we zijn ook geïnspireerd door hen. Het RK Stadsdiaconaat als zodanig, maar ikzelf ook. Het gevoel dat je allemaal gelijk bent, dat je in de ogen van de ander Jezus ziet en van daaruit handelt. De eenvoud, Moeder Armoede waarover Franciscus sprak. Niet gehecht zijn aan het materiële.” Veronique: “Wat mij bij de franciscanen erg aanspreekt is de eenvoud. Je hoeft geen hoge positie te bekleden of iets speciaals te kunnen in de maatschappij om iets voor een ander te kunnen betekenen. Dat kan vanuit alle eenvoud.” ■

M oeder van God

Het Tweede Vaticaans Concilie (1962-1965) beschouwt het Woord van God als een schatkamer die we als gelovige mensen telkens opnieuw moeten openen.

Door diaken Vincent de Haas (Katholieke Bijbelstichting KBS)

Kerstmis is voor veel mensen een tijd vol romantiek. We dromen van vrede op aarde. Och, wanneer zal het zo ver mogen komen. We dromen van iemand die ons de weg wijst naar die vrede. We lezen in het tweede hoofdstuk van het Lucasevangelie over de geboorte, zijn eerste dagen en weken, ja zelfs over de eerste twaalf jaar. Een bijzonder hoofdstuk.

Op de achtste dag na Kerstmis en de geboorte van Jezus viert de Kerk ook een bijzonder (hoog)feest op 1 januari. We vieren dan een heel bijzondere titel van Maria, namelijk: Maria Moeder van God. In deze tekst uit het Lucasevangelie worden ons verschillende tafereelen getoond. We lezen over de herders die als eersten het geboortekaartje van de Redder van de wereld hebben ontvangen. Alleen stond er geen eigenaam op, wel zijn titels: Redder en Christus de Heer (lees Lucas 2, 11). De herders gaan niet alleen op bezoek; ze worden tegelijk de eerste verkondigers van de blijde boodschap: "Ze maakten bekend wat hun over dit kind gezegd is."

GOD LOVEN

In feite volgt elke christengelovige nog steeds hun spoor, namelijk aan anderen vertellen wat zij/hij zelf gehoord heeft over Jezus. Alleen het vervolg is in onze dagen anders. Lang niet allen die dit blijde nieuws horen, staan hier verwonderd over. Hoe jammer dat ook is, het is wel onze realiteit. Toch houdt het evangelie ons voor om niet te stoppen met het doorvertellen van het evangelie van Jezus Christus. Juist omdat het ons tot vreugde is geworden. Wij mogen God dan ook - net als de herders - blijven verheerlijken en loven om alles wat wij gehoord en gezien hebben.

NA ACHT DAGEN

Dan volgt het tafereel dat duidelijk maakt waarom we na 24 december op 1 januari deze passage lezen, namelijk de besnijdenis. Zoals de gewoonte was en is in het jodendom, worden mannelijke baby's besneden op de achtste dag. Daarmee voldoen Maria en Jozef aan het verbond dat God sloot met Israël via Abraham (Genesis 17). Ook Johannes de Doper werd op de achtste dag besneden (Lucas 1,59).

De achtste dag is ook de dag van de naamgeving, zoals dat nog altijd gebruikelijk is: "Hij ontving de naam Jezus, zoals Hij door de engel was genoemd voordat Hij in de moederschoot werd ontvangen." Wat Maria door de engel is verkondigd, is realiteit geworden: "Zie, gij zult zwanger worden en een zoon ter wereld brengen, die gij de naam Jezus moet geven" (Lucas 1, 31).

IN HET NIEUWE JAAR

In het evangelie volgt Maria het spoor van Jezus. Op allerlei momenten komen we haar tegen als Jezus onderweg is. Ze maakt zich zorgen. Ze vraagt Hem mensen in nood bij te staan. Ze staat tenslotte onder het kruis. Maar ook bidt ze na zijn dood, verrijzenis en hemelvaart met de apostelen om de komst van de heilige Geest. De Pinkstericoon plaatst haar graag midden tussen de apostelen als de heilige Geest neerdaalt over de hele biddende gemeenschap. Dat helpt ons eraan te herinneren dat 1 januari ook een dag is om extra te bidden om de heilige Geest. Dat Hij ons dit jaar mag doen groeien in wijsheid; en dat Hij ons mag helpen om dit jaar op een bijzondere wijze het evangelie te verkondigen in daden en in woorden. ■

16 In die tijd haastten de herders zich naar Betlehem en vonden Maria en Jozef en het pasgeboren kind, dat in de kribbe lag. **17** Toen ze dit gezien hadden, maakten ze bekend wat hun over dit kind gezegd was. **18** Allen die het hoorden, stonden verwonderd over hetgeen de herders hun verhaalden. **19** Maria bewaarde al deze woorden in haar hart en overwoog ze bij zichzelf. **20** De herders keerden terug, terwijl zij God verheerlijkten en loofden om alles wat zij gehoord en gezien hadden; het was juist zoals hun gezegd was. **21** Nadat de acht dagen voorbij waren en men Hem moest besnijden, ontving Hij de naam Jezus, zoals Hij door de engel was genoemd voordat Hij in de moederschoot werd ontvangen.

Lucas 2, 16-21
Rkbijbel.nl

WAT VRAAGT (NIEUWE) EVANGELISATIE VANDAAG DE DAG?

Op weg naar het 70-jarig jubileum van het bisdom Rotterdam (2026) geeft het bisdom extra aandacht aan (nieuwe) evangelisatie. In Tussenbeide schreef bisschop Van den Hende hierover: “Hoe vertrouwd we misschien ook zijn met het evangelie, als leden van de Kerk blijven we levenslang leerlingen van de Heer en het is onze opdracht om op onze beurt ook andere mensen tot nieuwe leerlingen te maken” (Tussenbeide 2022-3).

Door Daphne van Roosendaal

“Met het oog op zeventig jaar bisdom Rotterdam is het belangrijk dat we bewust samen op weg gaan en opnieuw ontdekken en leren wat de opdracht van (nieuwe) evangelisatie vraagt en betekent”, aldus bisschop Van den Hende. Op 9 november waren daarom priesters, diakens en pastoraal werkers uitgenodigd op Vronesteyn voor een bijeenkomst met prof. dr. Jan Loffeld (TST).

Bisschop Van den Hende heette de inleider welkom. “We kunnen geen leerling van de Heer zijn zonder deze opdracht om het geloof ook door te geven”, aldus de bisschop. “Dat doen we op drie manieren die bij elkaar horen: verkondiging, heiliging door de sacramenten, en diaconie. Evangelisatie is een primaire taak van de Kerk. Maar hoe doe je dat in relatie tot de wereld waarin we leven?”

'Plausibiliteit is niet gelijk aan relevantie'

De deelnemers openden de ontmoeting met het bidden van het Weesgegroet, omdat Maria geldt als de eerste gelovige van het Nieuwe Testament. Zij is met heel haar hart betrokken op het evangelie en op de goede verspreiding ervan.

GELOOF EN RELEVANTIE

Prof. dr. Jan Loffeld is praktisch theoloog en hoogleraar aan de Faculteit Katholieke Theologie (Utrecht/Tilburg). Een eerste constatering op basis van onderzoek die hij deelde is dat mensen in de meest gesecculariseerde landen het meest gelukkig zijn. “Geloof is voor hen niet nodig om gelukkig te zijn”, zei de inleider. “Mensen zeggen: we hebben geen religie nodig. Zij zijn geen ‘positieve’ atheïsten met wie je in discussie kunt gaan over de vraag of God bestaat of niet, want dat is hen onverschillig.”

En de secularisatie zet door, gaf hij aan. Daarbij maakt het geen verschil of je invloeden uit de samenleving in meer of mindere mate toelaat in de Kerk. “Of je, zwartwit gezegd, meer ‘open’ naar de samenleving bent of meer ‘gesloten’, dat is voor de secularisatie niet zo belangrijk.” De laatste tien à twintig jaar seculariseren ook de oude katholieke landen, zoals Oostenrijk, Frankrijk en Italië, gaf hij aan.

“Mensen zeggen tegenwoordig: ik heb een vol gelukkig leven, ik mis niets en moeilijkheden waarmee ik te maken krijg, zoals dood, ziekte, een coronapandemie, die probeer ik op te lossen zoals ik denk dat het goed is”, schetste Loffeld. “Als gelovige weet ik dat de mens is geschapen naar God

toe. Maar wat gebeurt er als we in onze tijd tegen mensen zeggen: jullie missen wel iets, jullie zijn niet compleet zonder geloof in God? We zien dat veel mensen nu dat zelf niet zo ervaren. Ze missen het niet en zien niet de toegevoegde waarde van geloof.” Ook goed argumenteren is niet de oplossing, gaf hij aan: “Rationele argumentaties helpen ons niet verder als het gaat om evangelisatie. Want plausibiliteit is niet gelijk aan relevantie als het voor mensen niets met hun leven te maken heeft. Relevantie hangt met iets anders samen. Het zit op een ander niveau.”

Maar wat dan? Wat betekent dit voor de vraag naar (nieuwe) evangelisatie vandaag de dag? Jan Loffeld: “Er is wel gedacht dat religie helemaal gaat verdwijnen. Maar dat lijkt toch niet zo. We zien bij krimpende aantallen sacramenten en kerkgangers ook een stijgende lijn van volwassenen die toetreden tot de Kerk. Geloof gaat verder. God is nog steeds aanwezig.”

PERSOONLIJKE ERVARINGEN

Jan Loffeld ging in op de ‘narratieve structuur’ van het geloof: het doorvertellen van ervaringen van verlossing. “Ik geef een voorbeeld. Iemand die ik naar zijn ervaringen vroeg vertelde me: ik was verslaafd aan alcohol en ik ontmoette mensen die me hebben geholpen om die verslaving op basis van het evangelie de baas te kunnen worden, die me lieten zien dat Jezus het principe van mijn leven is. Dat gaat over een hele concrete ervaring, waar iemand persoonlijk de relevantie van het geloof ontdekt op een existentieel niveau.”

“Hoe verwelkomen we nieuwkomers? Wat kunnen we leren van de verhalen van bekering? Hoe kunnen we zelf die verhalen vertellen en het grote verhaal van het christendom en de kleine verhalen van mensen verbinden?” vroeg de inleider. Daar hoort in een gesecculariseerde samenleving ook de vraag bij: waar en wanneer komen we in contact met nieuwkomers? Dat kan op verschillende manieren. Via mensen, via social media, via het kerkgebouw et cetera. In het gesprek na de inleiding werd daar verder over doorgepraat.

ZELF VERKONDIGEN

“De Kerk heeft eerder een relevantieprobleem dan een geloofwaardigheidsprobleem. Ook een geloofwaardige Kerk heeft het probleem van de relevantie van het geloof”, benadrukte Jan Loffeld daarbij nogmaals. Bisschop Van den Hende gaf in het verlengde daarvan aan: “Als het evangelie wordt verkondigd, en de apostel Paulus zegt dat het Woord van God kracht in zichzelf heeft, dan betekent dit dat je woord, je ervaring, je verhaal kracht in zichzelf kunnen hebben als het samen opgaat met het Woord van God, met de sacramenten en met de liefde van Christus. Voor een leken gelovige in de Kerk betekent dit dus ook: je hoeft niet een kei in apologetiek te zijn. Als je je geloof kent, de Schrift kent en met Jezus leeft, kun je uit je eigen geloofsintuïtie putten om met mensen te spreken. Dat hoeft je niet alleen over te laten aan anderen, zoals de priesters en andere leden van het pastorale team.” ■

Vraag & Antwoord

**Wat betekent de menswording
voor de sociale leer?**

En God schiep de mens als zijn beeld” (Genesis 1, 27): met de schepping van de mens werd niet alleen de schepping voltooid, maar werd de mens ook als de behoeder - als beeld van de Schepper - over de schepping aangesteld. De mens als evenbeeld van God is een gave én opgave. Veel mensen denken bij de uitdrukking ‘evenbeeld van God’ aan de navolging van Jezus. Hij heeft op de meest indringende wijze de liefde van God voor ieder mens geopenbaard. Hij is de weg, die waarheid is en leven geeft. Maar de uitdrukking ‘evenbeeld van God’ geeft meer aan. De mens is ook rentmeester, behoeder van de schepping. En niet alleen van de natuur, maar van alles wat uit Gods handen is voortgekomen. Ook en vooral de mens.

In deze tijd leven we toe naar de menswording van God. God is aan de mens gelijk geworden en als mens verschenen (Filippenzen 2, 7). Door zijn menswording in Jezus heeft Hij laten zien wat beschermwaardigheid van het leven inhoudt: kiezen voor de mens die in zijn waardigheid wordt aangetast. Hij is met hen één geworden. Hij is gestorven als een slaaf aan het kruis.

Als evenbeeld van God is de mens met een bijzondere waardigheid bekleed. De mens is niet iets, maar iemand. Hij kan over zichzelf nadenken, hij kan vrij kiezen en hij kan gemeenschap aangaan met anderen. Dat maakt hem tot persoon. En als persoon is hij Gods evenbeeld.

De mens heeft daarom ook de bijzondere opdracht om elkaars hoeder te zijn. Hoeder te zijn van de ander betekent het leven, de waardigheid van de ander onder alle omstandigheden beschermen. Beschermen tegen honger, dorst, eenzaamheid, uitsluiting, onrechtvaardigheid, geweld en dood. Kortom, alles wat een mens in zijn waardigheid kan aantasten. Het menselijk leven, vanaf de conceptie tot de dood, is oneindig waardevol en moet worden beschermd, omdat het uit Gods handen komt en Hij het naar zijn evenbeeld heeft geschapen.

Met Kerstmis vieren we dat God zich klein heeft gemaakt. Jezus wordt geboren in een stal, omdat er geen plek voor Hem was. De heilige familie moet naar Egypte vluchten, omdat koning Herodes het kind naar het leven staat. Vele onschuldige kinderen rond Bethlehem worden vermoord (Matteüs 2, 13-18). Het kerstverhaal is een verhaal over de beschermwaardigheid en de kwetsbaarheid van het menselijk leven, waarin God zelf door zijn menswording heeft willen delen. Een verhaal dat nog steeds doorgaat. ■

Diaken René de Weerd

René de Weerd is diaken van het bisdom 's-Hertogenbosch.
Hij vertaalde voor het bisdom Rotterdam de DOCAT en het DOCAT Werkboek.

VRONESTEYN:

Kerstmis en roepingen

Door Daphne van Rosendaal

Er zijn dit jaar zes deelnemers aan het onderscheidingstraject van 'Kom en zie'. Dit jaar helpt mannen (18-45 jaar) die zich oriënteren op hun roeping om te ontdekken waartoe God hen roept. De vierde van in totaal negen bijeenkomsten staat in het teken van Kerstmis met als thema: elke roeping vraagt dienende liefde.

in de beginmaanden aan bod. Want de eerste vraag is niet: Ben ik geroepen tot priesterschap, diaconaat, huwelijk? Welke positie heb ik in de Kerk? Maar: Ben ik bereid om de Heer te volgen? Ben ik bereid om te dienen? Daaruit ontstaat de ruimte voor de Heer om te laten klinken waartoe Hij je roept en zendt." Rector Broeders: "Dat betekent dus ook goed luisteren: jezelf op de tweede plaats zetten en je hele hart openstellen voor die ander en de Ander. Als wij straks de kerstnacht ingaan, moeten we niet bezig zijn met het kerstdiner of de kerstbrunch, maar helemaal openstaan voor het grote geheim dat God is Mensgeworden."

VRONESTEYN STEUNEN

De rector hoopt dat veel mensen Vronesteyn willen steunen bij gelegenheid van Kerstmis: "Het gebed van mensen en de financiële bijdragen van donateurs zijn belangrijk. In verbondenheid dragen we als gelovigen in het bisdom Rotterdam samen verantwoordelijkheid voor Vronesteyn en de opleiding van priesters en diakens voor de parochies in het bisdom." Spiritueel Smith: "In Greccio zong Franciscus, die diaken was, in de kerstnacht het evangelie. Dat is 800 jaar geleden en het gaat door tot op de dag van vandaag, mede omdat we ons allemaal daarvoor inzetten." Rector Broeders: "We geloven in de Menswording, dat God met ons is, dat Hij ons optilt uit de duisternis. Die vreugde mag ons hele leven bezielen en onze roeping kleuren, welke dat ook is." ■

Rector Walter Broeders en spiritueel Jeroen Smith van Vronesteyn vertellen graag over het 'Kom en zie-jaar'. In de decembermaand staan zij met de deelnemers stil bij de betekenis van Kerstmis. "Het Lucasevangelie vertelt dat de engel bij Maria binnentrad en sprak: verheug u, begenadigde, de Heer is met u. Maria zegt vrijwillig ja op Gods uitnodiging om moeder te worden van Jezus: mij geschiede naar uw woord", legt de rector uit. "We zien ook dat Jozef vrijwillig ingaat op Gods uitnodiging en Maria die zwanger is niet verstoet. Beiden aanvaardden vrijwillig en niet onder makkelijke omstandigheden de reis naar Bethlehem."

Jeroen Smith: "Geroepen worden tot het priesterschap, diaconaat, religieuze

leven of huwelijk is: geroepen worden tot dienende liefde. En dat is heel concreet. De Zoon wordt mens in een zeer harde, realistische wereld. Hij accepteert de mooie kanten, maar ook alle beperktheid van het menselijk bestaan. Ook het geroepen zijn tot het diaconaat of priesterschap heeft dat. Het is dienstwerk in navolging van Christus, dat voldoening kan geven maar ook taai kan zijn. Het Kind Jezus, God die mens wordt, dat is liefde. En in die broosheid is Hij er voor ons."

DIENEN

"Roeping als dienende liefde is natuurlijk niet alleen iets voor Kerstmis, maar voor het hele jaar", vervolgt de spiritueel. "Elke dag kun je aan de hand van het evangelie dienen. In 'Kom en zie' komt het in het proces van onderscheiding

Het 'Kom en zie-jaar' wordt aangeboden door het bisdom Rotterdam en de priester- en diakenopleiding Vronesteyn. Wilt u Vronesteyn steunen met Kerstmis? Scan hiervoor de QR-code. Hartelijk dank voor uw gift!

De eerwaarde pater **Christiaan Emile Charles (Chretien) Custers c.p.** (1934) is op 12 juni in zijn slaap overleden. Hij was verbonden met de pastoraal van het bisdom Rotterdam.

Op 23 juni in Hoofddorp is overleden de heer **Theodorus (Theo) Petrus Adrianus Ruigrok** (1932), gepensioneerde pastoraal werker van het bisdom Rotterdam.

In Huize Bijdorp overleed op 1 juli zeereerwaarde pater **Martinus Gregorius Adrianus (Martin) Vijverberg o.p.** (1929). Hij was verbonden met de pastoraal van het bisdom Rotterdam.

Op 7 juli is overleden te Breda de zeereerwaarde pater **Hendrikus Franciscus Ludovicus Antonius Baart scj.** (1934). Hij was verbonden met de pastoraal van het bisdom Rotterdam.

Op 16 augustus is overleden de heer **Diederik Albert Chretien Antoine (Dirk) Gudde** (1967). Hij was verbonden met de pastoraal van het bisdom Rotterdam.

Op 1 oktober is de zeereerwaarde heer **Leopoldus Petrus (Leo) Peeters** (1939) overleden. Hij was priester van het bisdom Breda en werkzaam in het bisdom Rotterdam.

Benoeming

- **I.M. Kwee**, lid pastoraal team (parochievicaris) parochie Christus Koning Berkel en Rodenrijs e.o., 01-08-2023
- **M. Leroy a.a.**, pastoor parochie Tous les Saints Den Haag, 01-09-2023
- **J.E.M. van der Mee**, rector van het R.K.-zorgcentrum Romburgh te Leiden (0,5 fte), 01-09-2023
- **Drs. M.J.A.J. van Zaal**, priester-assistent parochies De Heilige Familie Oud-Beijerland e.o. en HH. Nicolaas Pieck en Gezellen Spijkenisse e.o., 01-10-2023
- **R.L.M. Visser**, verlenging als pastoor parochie H. Thomas Alphen aan de Rijn (tot 01-01-2024), 02-10-2023
- **Drs. Ch.E.M. Duynstee**, lid pastoraal team Federatie St. Franciscus, tussen duin en tuin Honselersdijk e.o. (tot 01-10-2025), 01-10-2023
- **Drs. H.M.W. Egging**, tijdelijke benoeming tot waarnemend pastoor parochie De Goede Herder Schiedam e.o. (tot 01-01-2024), 01-10-2023

Goedkeuring en zending

- **Mw. dr. A.M.G. de Jong-van Campen**, pastoraal werker parochie Pax Christi Woerden e.o. voor 16 uren per week en onbepaalde tijd, 01-08-2023
- **Mw. B. Bouzic-Eduard MA**, geestelijk verzorger Penitentiare Inrichting Dordrecht te Dordrecht, 15-08-2023
- **Mw. drs. G.I.M. Hafkemeijer**, pastorale zending geestelijk verzorger Penitentiare Inrichting Haaglanden, locatie Scheveningen, 01-09-2023
- **Drs. P.J.R.M. Thomassen**, pastorale zending geestelijk verzorger Penitentiare Inrichting Rijnmond, locatie De Schie Rotterdam, 01-09-2023

Ontslag / ontheffing kerkelijke zending

- **E.H. Boleij**, eervol ontslag bisschoppelijk gedelegeerde pastoraal dienstverlening bisdom, 01-07-2023
- **Mw. drs. E.M. Stalmeier**, eervol ontheffing kerkelijke zending als bisschoppelijk gedelegeerde voor het Katholiek Onderwijs en als studiebegeleider van Vronesteyn, 01-08-2023

- **I.M. Kwee**, eervol ontslag lid pastoraal team (parochievicaris) Federatie St. Franciscus tussen duin en tuin te Honselersdijk e.o., 01-08-2023
- **P.K.B. Mazono s.v.d.**, eervol ontslag pastoor parochie Tous les Saints Den Haag, 01-09-2023
- **Drs. M.J.A.J. van Zaal**, eervol ontslag parochievicaris parochie Pax Christi te Woerden e.o. (emeritaat), 01-09-2023
- **Mw. drs. G.I.M. Hafkemeijer**, eervol ontheffing pastorale zending geestelijk verzorger Penitentiare Inrichting Dordrecht, 01-09-2023
- **Mw. drs. J.C.H.M. Hermans**, eervol ontheffing pastorale zending geestelijk verzorger Zonnehuisgroep Vlaardingingen (pensioen), 06-09-2023
- **T.J.N. van Driel**, eervol ontheffing pastorale zending geestelijk verzorger Penitentiare Inrichting Haaglanden, locatie Scheveningen Den Haag, 01-09-2023
- **Drs. Ch.E.M. Duynstee**, eervol ontslag pastoor parochie De Goede Herder Schiedam e.o., 01-10-2023
- **Dr. A. Kunnekkadan Devassy s.v.d.**, eervol ontslag lid pastoraal team diocesane studentenparochie H. Catharina van Alexandrië (International Student Chaplaincy Delft), 01-10-2023

Incardinatie

- **Y. Konchenko**, incardinatie als bisdom-priester bisdom Rotterdam, 25-07-2023
- **S. Trypuc**, incardinatie als bisdom-priester bisdom Rotterdam, 13-09-2023

Overig (benoeming / ontslag)

- **Mw. H.A.J. Baardman**, lid bestuur Stichting RK Begraafplaats Gouda eerste periode van drie jaar, 01-01-2023,
- **Mr. J.C.G.M. Bakker**, voorzitter en lid bestuur Stichting Sint Clara vierde termijn van vier jaar, 24-01-2023
- **Mw. J.L.M. van Benthem-den Bakker**, secretaris en lid bestuur Stichting Sint Clara vierde termijn van vier jaar, 24-01-2023
- **M.J.H.M. ter Meulen**, eervol ontslag als lid bestuur Stichting RK Begraafplaats Gouda, 18-03-2023
- **H. van der Wereld**, eervol ontslag als secretaris en lid bestuur Bedevaart Groene Hart naar Kevelaar, 06-08-2023

- **Mw. C.A.M. van der Voorn-v.d. Zon**, lid bestuur Bedevaart Groene Hart naar Kevelaar tweede termijn (tot 06-08-2024), 06-08-2023
- **A.M. van Aarle**, lid bestuur Bedevaart Groene Hart naar Kevelaar tweede termijn (tot 06-08-2024), 06-08-2023
- **B.S. Bosma**, lid bestuur Bedevaart Groene Hart naar Kevelaar tweede termijn (tot 06-08-2026), 06-08-2023
- **Mw. E.W.E. Huigslot-Bakker**, lid en penningmeester bestuur Bedevaart Groene Hart naar Kevelaar eerste termijn van vier jaar, 06-08-2023
- **W.J.L. Barning ofs**, lid en vicevoorzitter bestuur Bedevaart Groene Hart naar Kevelaar tweede termijn van vier jaar, 06-08-2023
- **Mw. A. van Berkel-Haestregt**, lid en secretaris bestuur Bedevaart Groene Hart naar Kevelaar tweede termijn (tot 06-08-2025), 06-08-2023
- **J.P.F. Glas**, voorzitter en lid bestuur Bedevaart Groene Hart naar Kevelaar tweede termijn (tot 06-08-2025), 06-08-2023
- **Drs. A.A.J.J. van Wersch**, eervol ontslag als penningmeester Stichting Sint Clara (blijft bestuurslid), 12-06-2023
- **G.A.L.M. Nijenstein**, lid en penningmeester bestuur Stichting Sint Clara eerste termijn van vier jaar, 12-06-2023
- **Drs G. Brink**, lid diocesane bezoekgroep voor emeriti bisdom, 25-08-2023
- **H.M. Kuipers**, eervol ontslag als lid diocesane bezoekgroep voor de emeriti bisdom, 25-08-2023
- **J.A.M. van Eldijk**, lid en penningmeester bestuur Stichting RK Begraafplaats Dordrecht eerste termijn van vier jaar, 25-08-2023
- **F.X.M.A. Baggen**, secretaris bestuur Stichting RK Begraafplaats Dordrecht, 25-08-2023
- **J.P.H.M. van Adrichem**, voorzitter en lid bestuur Diocesane Caritasinstelling (DCI) tweede termijn van vier jaar, 01-10-2023
- **J.N.L.M. Aartman**, lid bestuur DCI tweede termijn van vier jaar, 01-10-2023
- **Mw. C.W.E. Heemskerk - de Boer**, lid bestuur DCI tweede termijn van vier jaar, 01-10-2023
- **F.H.G. Verwater**, lid Bisschoppelijke Brielse Commissie tweede termijn van vier jaar, 01-11-2023

Energie voor Kerken: óók uw adviseur in verduurzaming

Energie voor Kerken is meer dan een inkoopcollectief. We adviseren kerken bij verduurzamingstrajecten. Wilt u energieverbruik monitoren en maatregelen nemen om minder energie te verbruiken? Hellemans Consultancy heeft de afgelopen jaren veel kerken concreet geholpen.

Meer weten?

Mail of bel Tom Peters via evk@hellemansconsultancy.nl of 06 - 82 91 53 49.

Energie voor Kerken is een initiatief van het CIO-K in samenwerking met energieadviesbureau Hellemans Consultancy

energievoorkerken.nl

De Katholieke Bond van Ouderen (KBO) maakt zich sterk voor een samenleving waarin alle senioren volwaardig kunnen meedoen en we omzien naar elkaar.

In Zuid-Holland zetten vele KBO-afdelingen zich in voor de belangen van senioren. Provinciaal en op afdelingsniveau zijn honderden vrijwilligers actief om leden te ondersteunen en het onderlinge contact te bevorderen. Praktische hulp bieden de Vrijwillige Ouderen Adviseurs, die zijn opgeleid om senioren de weg te wijzen in allerlei regelingen en vergoedingen. Weer anderen helpen bij de belastingaangifte. Lid worden van een KBO-afdeling biedt naast individuele hulp ook veel plaatselijke sociale contacten. U kunt deelnemen aan leuke recreatieve, educatieve en sportieve activiteiten. Leden krijgen vanaf 2024 tien keer per jaar gratis het magazine Nestor en kunnen profiteren van veel voordeel, zoals kortingen op zorg- en schadeverzekeringen, maaltijdservice en aantrekkelijke aanbiedingen.

Voel je thuis bij KBO en word lid! U kunt lid worden van een plaatselijke afdeling of individueel lid van KBO Zuid-Holland.

Inlichtingen en aanmelding: KBO Zuid-Holland
Weg en Bos 80, 2661 GZ Bergschenhoek
Telefoon 010-5218299 • E-mail info@kbozuidholland.nl
Website www.kbozuidholland.nl

Uw vermogen om onafhankelijk te maken

Thuisgeven met uw nalatenschap

Wilt u meer weten?

Lees alles over thuisgeven en onze projecten die omzien naar mensen zonder thuis in Nederland. Vraag de brochure gratis en geheel vrijblijvend aan via: kansfonds.nl/nalaten

Ook als u er niet meer bent, hebt u het vermogen om thuis te geven. Hoe groot of hoe klein dit vermogen ook is, uw nalatenschap maakt een groot verschil voor mensen zonder thuis in Nederland.

Thuisgeven

Uw nalatenschap helpt Kansfonds thuis te geven. Thuisgeven door jongeren die dak- en thuisloos zijn veilig onderdak te geven. Of door jonge moeders te helpen onafhankelijk te zijn. Zo helpt u mensen zoals Jessie. Zij belandde op straat. Geen huis, geen geld en geen werk. Het project Lumens bood haar de nodige ondersteuning om behalve een huis ook een diploma en een baan te bemachtigen. Uw nalatenschap helpt Kansfonds dit soort projecten mogelijk te maken. Want iedereen verdient een thuis: een dak boven je hoofd, voldoende geld om van te leven, en het diepe besef dat je erbij hoort.

Nalaten

U hebt ook het vermogen om thuis te geven. Met uw gift of nalatenschap. We gaan graag met u in gesprek over hoe uw nalatenschap voor 100% besteed wordt aan kansrijke projecten die mensen aan een thuis helpen.

Meer weten?

Bel dan met Marjon Minnaard, adviseur filantropie: 035 624 96 51 of e-mail: m.minnaard@kansfonds.nl

Of lees meer over de mogelijkheden om Kansfonds in uw testament op te nemen in onze brochure 'Nalaten aan Kansfonds'. Deze vraagt u geheel vrijblijvend aan via kansfonds.nl/nalaten

www.kansfonds.nl
info@kansfonds.nl
IBAN: NL20 INGB 0660 9712 40

Hoe verzekert je
de warmte van
een kaarsje branden?

Elke kerk heeft een unieke betekenis. Stilte en reflectie gaan er hand in hand met vreugde en vieren. Zo'n plek waar de ziel thuis komt is onvervangbaar. Maar niet onverzekerbaar, want met de specialistische kennis van Donatus wordt de herbouwwaarde van uw kerk nauwkeurig getaxeerd en verzekerd. Daarbij kunt u rekenen op deskundig preventie-advies. In geval van schade treden we daadkrachtig op en nemen we u veel werk uit handen. Zo blijft uw kerk verzekerd van een toekomst waar ook volgende generaties van kunnen genieten.

Nieuwsgierig? Ontdek meer op www.donatus.nl

donatus

verzekert kerken en monumenten

Alle kinderen mogen kind zijn

Wereldwijd gaan tientallen miljoenen kinderen niet of nauwelijks naar school: ze maken lange dagen om geld voor hun familie te verdienen. Dit jaar steunt Adventsactie projecten die kinderarbeid helpen tegengaan. Omdat ieder kind recht heeft om kind te zijn.

Helpt u mee?

Doneer eenvoudig via de QR-code

www.adventsactie.nl

IBAN: NL89 INGB 0653 1000 00

ADVENTSACTIE

EEN CAMPAGNE VAN VASTENACTIE

Kerstlichtjesavond

op begraafplaats & Crematorium St. Laurentius Rotterdam

Op vrijdag 15 december 2023 vieren wij Kerstlichtjesavond. Er zullen deze avond twee gebedsvieringen zijn in onze kapel Maria der Engelen voorgegaan door mgr. J.H.J. van den Hende en geassisteerd door Diaken Fr. Baggen. Verder zal er verspreid over de begraafplaats een Dickensgroep, zandtovenaar en een hapje en drankje zijn. U kunt zich aanmelden via

www.begraafplaatslaurentius.nl/kerstlichtjes

St. Laurentius
R.K. Begraafplaats & Crematorium